

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

1. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ/ΠΡΟΤΑΣΗ • Το θέμα / η κεντρική ιδέα της παραγράφου. • Προσδιορίζει τον τρόπο ανάπτυξής της.	1. Στην αρχή της παραγράφου (συνήθως) • Παραγωγική ανάπτυξη: Γενικό => Λεπτομέρειες
2. ΣΧΟΛΙΑΉ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ • Επιμέρους ιδέες και σχόλια που αναπτύσσουν τη θεματική περίοδο.	2. Στη μέση της παραγράφου • Διαχωρίζει αντίθετες ιδέες ή γεφυρώνει τα τμήματα της παραγράφου.
3. ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΑ • Συμπέρασμα που ολοκληρώνει το νόημα της παραγράφου. • Βρίσκεται <u>στο τέλος</u> ή <u>παραλείπεται</u>.	3. Στο τέλος της παραγράφου σε θέση κατακλείδας Επαγωγική ανάπτυξη: Λεπτομέρειες => Γενικό.

Η παράγραφος θα πρέπει να έχει μια ιδέα –πυρήνα που να κυριαρχεί. Αυτή η ιδέα –πυρήνας κυριαρχεί και οργανώνει τις υπόλοιπες ιδέες. Είναι το μήνυμα που θέλει να μεταδώσει ο συγγραφέας στον αναγνώστη.

Η παράγραφος είναι το πιο σημαντικό στοιχείο σε ένα κείμενο διότι σε αυτήν γίνεται η σύνδεση των ιδεών

- Χρειάζεται να αναζητούμε και να εντοπίζουμε **τα δομικά μέρη** της παραγράφου δηλαδή, τη θεματική πρόταση, τις λεπτομέρειες, την κατακλείδα.
- Χρειάζεται να είμαστε σε θέση να φτιάχνουμε έναν **πλαγιότιτλο** που δείχνει το θέμα της παραγράφου. Η θεματική πρόταση βρίσκεται νοηματικά πολύ κοντά στον πλαγιότιτλο. Ο πλαγιότιτλος πρέπει να είναι σύντομος και να αναδεικνύει το νόημα της παραγράφου.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

- Η θεματική πρόταση είναι μια πρόταση ή περίοδος που εκφράζει με σαφήνεια, ακρίβεια και συντομία την κύρια ιδέα της παραγράφου και ακόμα διατυπώνει το σκοπό του συγγραφέα. Είναι πρόταση – πιλότος γιατί μας κατευθύνει στον τρόπο και στη μέθοδο με την οποία μπορεί να αναπτυχθεί η παράγραφος.
- Θέση : στην αρχή ή\ στη μέση ή\ στο τέλος\ή δεν υπάρχει
- Άλλο είναι η θεματική πρόταση και άλλο το θέμα της παραγράφου:

Θ.Π :Θα γραφεί αυτούσια και μέσα σε εισαγωγικά, αν ζητηθεί

ΘΕΜΑ (κεντρική ιδέα) : Βεβαίως θα το καταλάβουμε από τη θεματική πρόταση, αλλά αν ζητηθεί να το γράψουμε με πλαγιότιτλο τότε θα το σημειώσουμε με τον δικό μας προσωπικό λόγο.

ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ: Είναι ο τίτλος μιας παραγράφου ο οποίος αποδίδει το θέμα της, την κύρια ιδέα.

Με ποιους τρόπους μπορεί να ξεκινήσει μια παράγραφος;

- Είναι κοινός τόπος
- Κατά κοινή ομολογία ...
- Λίγοι θα διαφωνούσαν με την άποψη ...
- Δεν υπάρχει αμφιβολία ...
- Είναι γεγονός ότι ...
- Είναι σαφές ότι
- Είναι ευρύτατα εδραιωμένη η άποψη ...
- Υποστηρίζεται συχνά ότι ...
- Είναι γνωστό ότι
- Αποτελεί πραγματικότητα το γεγονός ότι ...

ΑΣΚΗΣΗ

Α) *Αναμφίβολα, η τεχνολογία επέφερε κοσμογονικές αλλαγές στη ζωή των κοινωνιών και των ανθρώπων. Μετέτρεψε την εργασία από επίμοχθη και επώδυνη δε απλή και άνετη διαδικασία. Απομάκρυνε το φάσμα της πείνας από ένα μεγάλο μέρος του πλανήτη, απάλλαξε τους ανθρώπους από την ασφυκτική κυριαρχία της φύσης, τους έδωσε ελεύθερο χρόνο, έκανε κτήμα όλων τα υλικά και πολιτισμικά αγαθά · χάρη στην τεχνολογία ‘παγκοσμιοποιήθηκαν’ ειδήσεις, γεγονότα, πολιτισμοί. Τα προηγούμενα στοιχεία, χωρίς να εξαντλούν τον πίνακα των προσφορών της τεχνολογίας προς τον άνθρωπο, δικαιώνουν τον τίτλο της ευλογίας που της αποδίδεται.*

3

α) Να εντοπίσετε στην παραπάνω παράγραφο τη θεματική της πρότασης: Ποια είναι και πού βρίσκεται.

«.....»

β) Ποιο είναι το θέμα της παραγράφου; Να το αποδώσετε με έναν πλαγιότιτλο.

.....

γ) Με ποια διαρθρωτική λέξη ξεκινάει η παράγραφος και τι εκφράζει;

.....

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ

- Οι λεπτομέρειες είναι οι μικρότερες ιδέες(σχόλια, πληροφορίες, κρίσεις κ.λ.π.)που διασαφηνίζουν και αναπτύσσουν την κύρια ιδέα της παραγράφου (υπάρχει μέσα στη θεματική πρόταση).
- Με τις λεπτομέρειες επικυρώνεται με πειστικό τρόπο ο σκοπός της θεματικής πρότασης.
- Οι λεπτομέρειες διακρίνονται σε βασικές και σε βοηθητικές:

Α) ΒΑΣΙΚΕΣ :Αυτές υποστηρίζουν άμεσα την κύρια ιδέα της παραγράφου και εκφράζουν τα κύρια νοήματα, τις σημαντικές πληροφορίες .

Β) ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ: Είναι οι δευτερεύουσες προτάσεις, συμπληρωματικά νοήματα. Αυτά με τη σειρά τους αναπτύσσουν άμεσα τη βασική πρόταση\ λεπτομέρεια στην οποία ανήκουν.

Επομένως : Στην ανάλυση μιας παραγράφου χρειάζεται να εντοπίσουμε την θεματική πρόταση, τις βασικές λεπτομέρειες \ ιδέες \ σημαντικά νοήματα που τη στηρίζουν και τις βοηθητικές λεπτομέρειες που αναπτύσσουν καθεμία από αυτές τις βασικές λεπτομέρειες.

Με ποιους τρόπους μπορεί να συνδέεται η θεματική πρόταση με τις λεπτομέρειες;

- Ειδικότερα ...
- Πράγματι
- Πιο συγκεκριμένα
- Αναλυτικότερα ...
- Γι' αυτό λοιπόν ...
- Με άλλα λόγια ...
- Φυσικά ...\ Βέβαια ... \ Αναντίρρητα ...\ Έτσι\ Οπωσδήποτε ...
- Αρχικά ...

- Στην περίπτωση αυτή ...
- Αυτό ισχύει στο μέτρο που ...
- Είναι αλήθεια ότι ...
- Εκείνο που έχει ιδιαίτερη σημασία ...
- Με αφετηρία την άποψη\ θέση αυτή ...
- Κατά συνέπεια είναι ανάγκη ...
- Σε μια τέτοια περίπτωση ...
- Με δεδομένα τα παραπάνω δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι ...
- Στο πλαίσιο αυτό κατανοούμε ...
- Αυτό είναι ευνόητο, αφού ...

ΑΣΚΗΣΗ

Β) Το έξυπνο κινητό παρέχει χρήσιμες υπηρεσίες στον χρήστη του. Εξασφαλίζει εύκολη και γρήγορη επικοινωνία με άλλους, με συνομιλία, με αποστολή μηνύματος ή και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Συνδέει τον χρήστη του με τα άλλα μέλη μιας διαδικτυακής κοινότητας. Του παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για θέματα που κάθε στιγμή τον ενδιαφέρουν, οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά. Έτσι, το έξυπνο κινητό γίνεται ένας μόνιμος ψηφιακός συνεργάτης και σύντροφός του.

Θ.Π.: «.....»

ΘΕΜΑ\ΚΥΡΙΑ ΙΔΕΑ\ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΣ:.....

.....

ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΕΑ

----ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΙΔΕΑ\ΔΙΑΣΑΦΗΣΗ

.....

ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΕΑ

-----ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΙΔΕΑ\ΔΙΑΣΑΦΗΣΗ

.....

ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΕΑ

-----ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΙΔΕΑ\ΔΙΑΣΑΦΗΣΗ

.....

Σχολιάστε τη λειτουργία της λέξης « Έτσι»

ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΑ

- η κατακλείδα πρόταση ή περίοδος επιστεγάζει την παράγραφο, συνοψίζοντας με σαφήνεια το περιεχόμενο των λεπτομερειών της και συγχρόνως εξασφαλίζοντας μια ολοκληρωμένη μορφή στην παράγραφο
- Είναι δηλαδή το συμπέρασμα στο οποίο μας οδήγησε η διερεύνηση μιας συγκεκριμένης πλευράς του θέματος.
- Βρίσκεται στο τέλος της παραγράφου.
- Είναι προαιρετική.

Πώς θα μπορούσαμε να αρχίσουμε την πρόταση ή την περίοδο κατακλείδας:

- Συνεπάγεται, λοιπόν, ότι
- Αβίαστα, λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα ...
- Συνοψίζοντας μπορούμε να επισημάνουμε ...
- Γίνεται, επομένως, εύκολα αντιληπτό ...
- Εύκολα, λοιπόν, μπορεί ο καθένας να συμπεράνει ...
- Από τη μέχρι τώρα αποδεικτική διαδικασία γίνεται φανερό ...
- Εύκολα λοιπόν, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ...
- Συμπερασματικά, έχει καταστεί σαφές ...

Α Σ Κ Η Σ Η 1.

- ❖ Να σχολιάσετε την παρακάτω παράγραφο όσον αφορά τις λεπτομέρειες – σχόλια και τη συνοχή τους (Θ.Π – Βασικές \ βοηθητικές λεπτομέρειες - κατακλείδα).

Οι ευρύτεροι κοινωνικοί σχηματισμοί ανέδειξαν τον άνθρωπο σε δημιουργό πολιτισμού. Μέσα στις κοινωνίες ο άνθρωπος κατασκεύασε σπίτια, εξημέρωσε ζώα, επινόησε είδη που διευκολύνουν τη ζωή του. Υιοθέτησε ήθη, οργάνωσε πολιτείες, δημιούργησε πολιτεύματα, καθιέρωσε νομοθεσίες. Απάντησε στα προαιώνια ερωτήματά του για τη ζωή, το θάνατο, το ωραίο, την αλήθεια και τη φύση με τη θρησκεία, την τέχνη και την επιστήμη. Τέλος, ο άνθρωπος μέσα στον προστατευτικό κλοιό των κοινωνιών ένωσε ασφάλεια και ικανοποίησε το ένστικτο της συναισθηματικής του ισορροπίας, της επικοινωνίας του με τους άλλους, διασφαλίζοντας παράλληλα και τη διαιώνισή του. Μ' όλες αυτές τις κατακτήσεις εκπολιτίστηκε και ξέφυγε από την ημιάγρια κατάσταση.

α) Να εντοπίσετε στην παραπάνω παράγραφο τη θεματική της πρότασης: Ποια είναι και πού βρίσκεται.

«.....»

β) Ποιο είναι το θέμα της παραγράφου; Να το αποδώσετε με έναν πλαγιότιτλο.

.....

γ) Λεπτομέρειες

ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΕΑ

-----ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΙΔΕΑ\ΔΙΑΣΑΦΗΣΗ

.....

ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΕΑ

-----ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΙΔΕΑ\ΔΙΑΣΑΦΗΣΗ

.....

ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΕΑ

-----ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΙΔΕΑ\ΔΙΑΣΑΦΗΣΗ

.....

δ) Κατακλείδα

Α Σ Κ Η Σ Η 2.

- Να σχολιάσεις τις παρακάτω παραγράφους όσον αφορά:
- α) τη δομή τους :Θ.Π., λεπτομέρειες, κατακλείδα
- β)τον τρόπο έναρξης τόσο της θεματικής πρότασης όσο και της κατακλείδας
- γ) τη συνοχή τους.

α. Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητά σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθεις πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας όπου ανήκεις : σχολή, πανεπιστήμιο, πόλη ,έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο αψηλές κι αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας.

β. Η εφηβεία, ως περίοδος της μετάβασης από την παιδική στην ώριμη ηλικία, μοιάζει αναμφίβολα με τη γέννηση, κατά την οποία μας χωρίζουν από τη μητέρα μας κόβοντας τον ομφάλιο λώρο. Συχνά ξεχνάμε ότι ανάμεσα στη μητέρα και το παιδί υπήρχε ένα εξαιρετικό όργανο σύνδεσης, ο πλακούντας, που μας έφερνε ό, τι ήταν απαραίτητο για την επιβίωσή μας και συγκρατούσε πολλές επικίνδυνες ουσίες που κυκλοφορούσαν στο μητρικό αίμα. Στη γέννηση πρέπει οπωσδήποτε να τον αποχωριστούμε, για να μπορέσουμε να ζήσουμε. Η εφηβεία είναι σαν μια δεύτερη γέννηση που γίνεται προοδευτικά. Πρέπει ν' αφήσουμε σιγά σιγά την οικογενειακή προστασία, όπως αφήσαμε κάποτε τον προστατευτικό πλακούντα. Το να αποχωριστούμε, λοιπόν, την παιδική ηλικία, να εξαφανίσουμε το παιδί μέσα μας, είναι μια μεταλλαγή.

Φ. Ντολτό-Κ. Ντολτό- Τόλιτς, Έφηβοι. Προβλήματα και Ανησυχίες
(Έκφραση. – Έκθεση Α' Λυκείου, σελ.123)